

Από το Δημοτικό Τραγούδι και το Ρεμπέτικο στα «Παιδιά του Πειραιά»
και το Συρτάκι του «Ζορμπά»

P. Δαλιανούδη

Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Η μετάβαση από το αγροτικό στο αστικό περιβάλλον σήμανε όχι μόνο την αλλαγή στον τρόπο ζωής και στα είδη μουσικής που εμφανίστηκαν, αλλά και την αλλαγή στη μουσική ταυτότητα των Ελλήνων. Μια αλλαγή που με τη σειρά της επέφερε αλλαγές και υπερβάσεις στον τρόπο που ακούμε και προσλαμβάνουμε τη μουσική, στον τρόπο που μας βλέπουν οι άλλοι μέσα από τη μουσικής μας και εν τέλει στον τρόπο που αυτοπροσδιοριζόμαστε. Ξεκινώντας από το λαϊκό τραγούδι της υπαίθρου, το λεγόμενο δημοτικό (folk), που εξυμνεί --σε λιγότερο ή περισσότερο τελετουργικά πλαίσια- την καθημερινή ζωή των μελών μιας παραδοσιακής αγροτικής κοινωνίας, πάντα με μια ρομαντική λαογραφική διάθεση, περνάμε στο λαϊκό τραγούδι του άστεως, με κύριο εκπρόσωπο το ρεμπέτικο, που εξορκίζει την οικονομική και κοινωνική εξαθλίωση των εσωτερικών μεταναστών στο κλεινόν άστυ κι εξυμνεί τον παραβατικό τους χαρακτήρα, ενώ το μετα-πολεμικό λαϊκό τραγούδι συνιστά σταδιακά τη βαλβίδα εκτόνωσης και διασκέδασης της ανερχόμενης αστικής τάξης. Κι έτσι από την παράδοση του τσαρουχίου στο χωριό περνάμε στην παράδοση του μπουζουκιού στα σαλόνια. Από την άλλη μεριά, οι επιτυχίες του «Ποτέ την Κυριακή» και του «Ζορμπάς ο Έλληνας» από τον ελληνικό εμπορικό κινηματογράφο, σε μουσικές των Χατζιδάκι και Θεοδωράκη αντίστοιχα, χαρίζουν στους δημιουργούς τους διεθνή φήμη και στην Ελλάδα την τουριστική ταυτότητα του “ελληνικό σουβλάκι και συρτάκι”, την οποία ευπέπτως ενστερνιζόμαστε, για να φτάσουμε σ’ έναν εναλλακτικό τρόπο “επιστροφής στις ρίζες” με ψυχεδελικό post-folk rock, όπου τα κλαρίνα συνδιαλέγονται με τις σκληρές ηλεκτρικές κιθάρες και τα εκκωφαντικά ντραμς.

Λέξεις-κλειδιά: δημοτικό, ρεμπέτικο, αστικο-λαϊκό, μπουζούκια, Χατζιδάκις, Θεοδωράκης, ψυχεδελικό post-folk.